Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

18 АВГУСТ, ЧОРШАНБА № 161 (636). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

ЖАҲОНГИРГА—ЭЛГА ҚАЙТМОҚ, БАХТ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН, АВЛОДЛАРГА ҚАЙТГАН ТУҒРО, ТАХТ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН!

Ҳалима ХУДОЙБЕРДИЕВА
Ўзбекистон халқ шоираси,
Республика давлат мукофоти лауреати.

КУНИНГ КУЛСИН

Байрам қутлуғ, кунинг кулсин Турким, Туроним
Чин синдиму кўкрагингдан босган чўян тош
Жаллод дунё, на ичирдинг соҳибқироним
Беш юз йиллар ерда ётди кўтаролмай бош
Кейин... туркнинг эркаларини армон тиғлади
Айллари қайта Темур туғмай йиғлади.

Не ичирдинг Турон тахти, ярқираган ганж
Бўлинди-ю урвоқларга, қумга айланди
Бўлинди-ю маросхўрлар тақдири аянч
Шаҳзодалар майдалашди, шумга айланди
Аввал даҳо бошида тож бобом, деб суйдим
Кейин моли талон-тарож бобом, деб куйдим.

Бир одамда бўлар эмиш ризқу барокот
Турон туғи сизнинг билан ерга кетдими?
Кетдингиз-у қуйилдими бу тупроққа дод
Туркнинг шони Сизнинг билан бирга кетдими?
Ҳатто Сиздай сарбаланд туғ-оёқ ости, хор
Мен дунёга нечун кўнгил қўяй ҳукмдор?!

Кетдингиз-у, етим ерга қўпди балолар
Қавмингизни ҳар ўткинчи, иркит ит қопди
Сиздан сўнг ҳам келди олтин бошли болалар
Лек уларни қилич еди, жодилар чопди.
Минглаб кесик бошлар кетди, юмалаб, тўзғин
Сўнг юз йиллаб қон ҳидидан изғиди қузғун.

Бири Машраб, Балхда қолди дорда осилиб
Бири Сибир, қайинзорда бағрин тешди тиғ
Бу излар-ку азал-абад кетмас босилиб
Бугун шодмиз, кўтарилди поймол ётган туғ
Туғ остида тирик, ўлик-қурбон кўраман
Ҳар бирининг кўксида бир Қуръон кўраман.

Иншооллоҳ, ишларимиз энди келгай ўнг
Ўғлонлари ювар туркнинг кўнгил доғини
Ким ўйлабди, улуғ Темур беш юз йилдан сўнг
Гўрдан чиқиб, болаларин жамламоғини.
Жаҳонгирга — элга қайтмоқ, бахт қутлуғ бўлсин,
Авлодларга қайтган туғро, тахт қутлуғ бўлсин!

16.VIII.93.

Ўзбекистон халқ депутати Ҳакимжон Қодиров Фарғонадаги 3-агроқурилиш бирлашмаси бошлиғининг муовини бўлиб ишлайди. У вилоятдаги қурилишларга бош-қош бўлиб келаяпти. Бирлашмага қарашли Меликўзи Ҳайдаров бошлиқ қурувчилар жамоаси мустақиллик байрами арафасида йигирма тўртта оилага турар-жой биноси қуриб беришди.

СУРАТДА: Ўзбекистон халқ ноиби Ҳакимжон Қодиров, илғор бригада бошлиғи Меликўзи Ҳайдаров билан.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

АФҒОНИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ВАКИЛИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА БЎЛИШИ

14—17 август кунлари Афғонистон Ислом Республикаси Президентининг махсус вакили, армия генерали Абдурашид Дўстум бошчилигидаги расмий делегация Ўзбекистонда меҳмон бўлди.

15 август куни делегацияни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков қабул қилди. Самимий ва дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида иккала мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий, маданий ва илмий ҳамкорликни янада ривожлантириш ва кенгайтириш масалалари муҳокама қилинди.

Афғонистон делегацияси раҳбари самимий қабул учун миннатдорлик билдирди ҳамда мамлакат Президенти В. Раббонийнинг Ўзбекистон раҳбарига йўллаган мактубини И. Жўрабековга топширди.

Шу куни афғонистонлик меҳмонлар Ўзбекистон ташқи ишлар вазири С. Саидқосимов қабулида бўлдилар. Суҳбат чоғида минтақадаги аҳвол, Афғонистон—Тожикистон чегарасидаги вазиятни яхшилаш, шунингдек, икки томонлама муносабатлар ривожига оид масалалар муҳокама қилинди. Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлиги тожик-афғон чегарасида асирга олинган чегарачиларни тезроқ озод қилиш зарурлиги ҳақида баёнот берди. А. Дўстум асирларни озод этиш юзасидан барча чора-тадбирларни кўришини маълум қилди.

Сафар чоғида делегация аъзолари Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Қ. Ҳаққулов қабулида бўлдилар, Ташқи иқтисодий алоқалар, Энергетика ва электрлаштириш, Мелиорация ва сув хўжалиги вазирликларида, «Ўзавтойўл» давлат концернида ва республиканинг бошқа муассасаларида музокаралар олиб бордилар.

Афғонистонлик меҳмонларга сафар давомида республика ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Ш. Зиёмов ҳамроҳлик қилди.

(ЎзА).

● ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ ОЛДИДАН

ХАВОТИРГА ЎРИН ЙЎҚ

Мактаб қачон очилади? Кейинги кунларда кўпчиликни негадир ана шу савол қизиқтириб қолди.

— Хавотирланишга ҳеч қандай асос йўқ,— деди мухбиримизга Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг ўринбосари Муртазо Султонов. — Барча мактабларда одатдагидек биринчи қўнғироқ иккинчи сентябрь куни чалинади. Республикамиздаги ўрта махсус ва олий ўқув юртлари эшиги ҳам шу куни очилади.

Мактаб кийими, ўқув қуроллари сотиб олишга улгурмаган ота-оналар ҳам ташвиш чекмасинлар. «Ўзбексавдо» уюшмаси, «Ўзбекбирлашув» бошқаруви ҳамда Халқ таълими вазирлигининг шу йил 29 июнда биргаликда чиқарган буйруғига биноан ҳамма жойда «мактаб бозори» ташкил этилиб, бугун-эрта савдо бошлайди. (ЎзА).

ОШКОРА МУЛОҚОТ

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг икки йиллиги арафасида Жиззах вилояти ҳокимиятида кундан-кунга чирой очиб бораётган шу ўлкада яшаб меҳнат қилувчи қишлоқ хўжалиги, тиббиёт ходимлари, ёшлар ва маҳаллалар фаоллари, хотин-қизлар вакиллари билан учрашувлар ўтказиш анъанага айланмоқда.

Бу учрашувларда вилоятдаги айни аҳвол, бозор иқтисодиёти даврида меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида амалга оширилаётган ишлар ва халқ вакилларининг таклиф-истаклари асосида бажарилиши зарур бўлган навбатдаги вазифалар белгиланиб, рўй-рост, дилдан суҳбатлашиб олинмоқда.

Вилоят ҳокимиятида бундай анъана давом эттирилиб, куни кеча вилоят ва туманлар газеталарининг муҳаррирлари, туманлар ҳокимларининг матбуот бўйича масъул муовинлари билан учрашув бўлиб ўтди.

Йиғилишда Жиззах вилояти ҳокими А. Х. Тошкенбоев оммавий-ахборот воситаларининг бозор иқтисодиёти давридаги вазифалари, газеталарнинг халқ оммасига фақат ахборот бериш билан чекланмасдан, мавжуд қийинчиликларни бартараф этиш йўлларини топишда ташкилотларга ёрдам бериш, ҳамда юртимиз мустақиллигини мустаҳкамлашга, соғлом авлодни тарбиялашга ёрдам берадиган танқидий материаллар бериб бориши зарурлиги ҳақида батафсил тўхталиб ўтди.

Суҳбат давомида собиқ иттифоқ республикаларининг айримларида юзага келган вазият ниҳоятда чигаллашиб кетган бир пайтда Ўзбекистон Президенти олиб бораётган сиёсат ниҳоятда тўғри эканлиги, уни қўллаб-қувватлаш мамлакатимиз ҳар бир фуқаросининг бурчи эканлиги, буни юзага чиқаришда, тарғиб қилишда матбуот катта куч эканлиги гапирилди ва бунинг учун вилоят газеталарига зарур бўладиган ҳар қандай моддий-маънавий ёрдам имконият даражасида берилажаги таъкидланди.

Учрашув сўнггида вилоят ҳокими журналистларни қизиқтирган кўплаб саволларга жавоб қайтарди.

(Ўз мухбиримиз).

ЎЗБЕК ЁЗУВИНИНГ ИСТИҚБОЛИ

16 август куни Ўзбекистон Фанлар академиясида бўлиб ўтган илмий-амалий конференцияда Қорақалпоғистон ва республикамизнинг турли вилоятларидан ташриф буюрган олимлар шоир ва ёзувчилар, халқ депутатлари, жамоатчилик вакиллари ўзбек ёзувининг истиқболи масаласини муҳокама этдилар. Конференцияни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Вазирлар Маҳкамасининг Давлат тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш комиссияси раисининг ўринбосари М. Қорабоев бошқарди.

Олий Кенгашнинг маданият ва маданий меросни асраш масалалари қўмитаси раиси П. Қодиров, ЎзФА тилшунослик институти директори А. Ҳожиев, «Ўзбек тили» жамияти раиси И. Қўчқортоев, Тошкент давлат педагогика институтининг декани Н. Маҳмудов, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Атамашунослик қўмитаси раисининг ўринбосари Ҳ. Бектемиров конференцияда ўзбек ёзувининг тарихи, лотин алифбосига ўтиш зарурати, тавсия этилаётган лойиҳа, янги ёзувга ўтиш дастурини тайёрлаш масалаларини атрофлича таҳлил қилдилар.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Т. Рисқиев иштирок этди.

Элчихонадаги учрашув

Ватанимиз маданияти ва фани тарихида ўчмас из қолдирган сиймолардан бири Муҳаммад Тарағай Улуғбекдир.

Йирик давлат арбоби ва олим таваллудининг 600 йиллигига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Ўзбекистон Республикасининг Москвадаги элчихонасида Россия ва чет эл мухбирлари билан бўлиб ўтган учрашув ана шу мавзуга бағишланди.

Ўзбекистон Республикасининг Россия Федерациясидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Юсуф Абдуллаев журналистларга Улуғбекнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида сўзлаб берди, олим юбилейини нишонлаш борасида мамлакатимиз ҳукумати чиқарган қарор ҳамда унинг ҳайкалининг ўрнатишга ҳозирлик кўрилаётганини айтиб ўтди. Ўзбекистон элчиси, шунингдек, мухбирларнинг кўпгина саволларига жавоб қайтарди.

Учрашувда Россия ва Ўзбекистон Фанлар академиясининг олимлари иштирок этдилар.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

ЁЗГИСИДАН ҲАМ НАФ КАТТА

ТОШКЕНТ. «Қизил тонг» ишлаб чиқариш бирлашмасида ёзги кийим-кечаклар тикадиган цех фойдаланишга топширилди.

ИЧКИ бозордаги эҳтиёж ўрганилгач, бу ишга қўл урилди. Хом ашё Наманган, Фарғона шойи газламалари комбинатидан, Ўзбекистоннинг турли енгил саноат корхоналаридан олинаяпти.

ШВЕЙЦАРИЯГА ТЕКИН ЙЎЛЛАНМА

ТОШКЕНТ. Тўқимачилик ва енгил саноат институтининг битирувчиси М. Холиёров Швейцариядаги «Ритер Эанд» клубининг биллур кўза соврииндори бўлди.

УНИНГ пахта чиқитидан тола олиш технологиясига оид диплом иши халқаро миқёсида фаолият кўрсатаётган нуфузли клуб назарига тушди. Хорижлик мутахассислар бу янгиликка юқори баҳо беришди. Ғолиб талабага Швейцарияга бир ҳафталик саёҳат учун йўлланма ҳам насиб этди.

ХАЛҚ ХИЗМАТКОРИ

ЯНГИҚЎРҒОН. Ўн икки йилдирки, Содиқжон Анбаров «Пахтачи» дам олиш уйида ошпазлик қилаяпти. Истироҳатга келганлар у пиширган таомлар таъмини узоқ вақт унутмайдилар. Шу боис бу ерга келувчилар сони йил сайин кўпайиб бораяпти.

ТУЯ ЖУНИДАН БЕЛБОҒ, КЎРПАЧА

КОНИМЕХ. «Орнек» кичик корхонасида туя жунидан кўрпача ва белбоғлар тикилаяпти.

ТУЯ жунининг шифобахшлиги хусусида кўп гапирилгани билан шу пайтгача ундан бирон нарса тайёрланмасди. Ҳозир тикилаётган маҳсулот пешма-пеш сотувга чиқарилаяпти. Янги мол харидоргир экан.

ИШЧИЛАР ТАЪМИНОТИ ТАЪМИНОТ БИЛАН ШУҒУЛЛАНАЯПТИ

«АНДИЖОНОБЛКОЛХОЗСТРОЙ»да қурувчиларни ижтимоий ҳимоялаш, савдо хизматини яхшилаш мақсадида ишчилар таъминоти ташкил этилди.

ҚУРИЛИШ трестининг Тандирчи қишлоғидаги ёрдамчи хўжалигида, мевазор боғлари, узумзорларида етиштирилган ширин-шакар ноз-неъматлар ишчи-хизматчиларга арзон нархда етказиб берилаяпти. Камёб саноат моллари, озиқ-овқат маҳсулотлари савдоси уюштирилаяпти. Марҳамат туманида эса уч юз бола дам оладиган оромгоҳ барпо этилди.

ТАЛАБГОРЛАР БИСЁР

ШАҲРИХОН. Шойи тўқиш фабрикасининг тўртинчи шоҳобчаси чеварлари кунига беш хилда (минг метрдан зиёд) харидорбоп атлас ишлаб чиқаришапти. Улар тўқиган ранго-ранг маҳсулотга МДҲ республикаларида ҳам талабгорлар бисёр экан.

СУРАТДА: корхона чевари Раҳимахон Тошпўлатова дастгоҳ олдида.

МАРМАР ҲАММАГА КЕРАК

ҒАЗАЛКЕНТ. «Гранит» заводи мармар плиталар ишлаб чиқараяпти.

ШУ пайтгача корхонада фақат гранитга ишлов берилarди. Бу иш деярли даромад келтирмасди. Завод ишбилармонлари банкдан кредит олиб, мармарга ишлов берадиган дастгоҳлар сотиб олишди. Маҳсулотга эҳтиёж катталиги туфайли тоштарошларнинг қўли қўлига тегмаяпти.

ИККИ ЙИЛЛИККА ИККИ ЮЗ МИНГ СЎМДАН МУКОФОТ

ЯНГИЕР. Чарм камзуллар ишлаб чиқаришга ихтисослашган «Орзу» кичик корхонаси мустақилликнинг икки йиллигига ҳар бир жамоа аъзосига икки юз минг сўмдан мукофот беришга қарор қилди.

КОРХОНА дастлаб иш бошлаган 1990 йилда тўрт минг олти юзта, келгуси йили икки баравар кўп маҳсулот ишлаб чиқарган бўлса, бу йил йигирма минг дона камзул тикишни мўлжаллаяпти.

Лойиҳа

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР ВА ФОНД БИРЖАСИ ТЎҒРИСИДА

Ушбу Қонун қимматли қоғозларни чиқариш ва муомалада юритишнинг, қимматли қоғозлар бозори қатнашчиларининг фаолиятини бошқариб боришнинг шартлари ҳамда тартибини, шунингдек Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётини ривожлантиришга кўмаклашиш мақсадида фонд биржалари ташкил этиш ва улар ишини йўлга қўйиш принципларини белгилаб беради.

I БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Қимматли қоғозлар тушунчаси

Қимматли қоғозлар — бу уларни чиқарган шахс билан уларнинг эгаси ўртасидаги мулкий ҳуқуқларни ёки заём муносабатларини тасдиқловчи, даромадни дивидендлар ёки фоизлар кўринишида тўлашни ҳамда ушбу ҳужжатлардан келиб чиқадиган ҳуқуқларни бошқа шахсларга бериш имкониятини назарда тутувчи пул ҳужжатларидир.

Қимматли қоғозлар иш қоғозлари, сертификатлар шаклида ёки счетлардаги ёзув шаклида бўлиши ва улар ҳисоб-китоб қилишда, шунингдек кредитлар бўйича гаров сифатида фойдаланилиши мумкин.

Қимматли қоғозлар юридик ва жисмоний шахслар ўртасида ихтиёрийлик асосида тарқатилади.

Киритилган улуш шаклидан қатъи назар қимматли қоғозларнинг қиймати Ўзбекистон Республикаси пул бирлигида, уларни чиқариш шартларида назарда тутилган ҳолларда эса чет эл валютасида (акциялар бўйича мулкни ўтказиб бериш йўли билан) ифодаланади ва ҳақ тўланади.

2-модда. Қимматли қоғозлар ва фонд биржаси тўғрисидаги қонунлар

Қимматли қоғозларни чиқариш ва муомалада юритиш билан, қимматли қоғозлар бозори қатнашчиларининг фаолияти билан боғлиқ муносабатлар ушбу Қонун ҳамда Ўзбекистон Республикасининг бошқа қонунлари билан тартибга солиб турилади.

3-модда. Қимматли қоғозларнинг турлари

Ушбу Қонун қимматли қоғозларнинг қуйидаги турларига амал қилади:

акциялар;

облигациялар;

хазина мажбуриятлари;

депозит сертификатлари;

векселлар.

Акциялар, облигациялар ва хазина мажбуриятларида акс эттириладиган реквизитларни Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, депозит сертификатлари ва векселларда акс эттириладиган реквизитларни эса Ўзбекистон Республикаси Марказий банки белгилайди.

Қимматли қоғозлар эгаси ёзилган ва тақдим этувчига тегишли бўлиши мумкин.

Қимматли қоғозлар, башарти мулкий ҳуқуқларни уларга эгалик қилиш билан боғлиқ ҳолда рўёбга чиқариш учун эмитент (қимматли қоғозни чиқарувчи) томонидан ёки унинг топшириғига биноан қимматли қоғозлар борасида касб фаолиятини амалга ошираётган ташкилот томонидан эгасининг номини қайд этиш зарур бўлсагина, эгаси ёзилган бўлади. Эгаси ёзилган қимматли қоғозни бир мулкдордан иккинчисига бериш ҳисоб-китобдаги тегишли ёзувларни ўзгартиришда акс этади.

Қимматли қоғозлар, башарти мулкий ҳуқуқларни уларга эгалик қилиш билан боғлиқ ҳолда рўёбга чиқариш учун қимматли қоғозни тақдим этишнинг ўзи етарли бўлсагина, тақдим этувчига тегишли ҳужжатлар деб ҳисобланади.

Тақдим этувчига тегишли қимматли қоғозлар эркин муомалада бўлади.

4-модда. Акциялар

Акциялар — юридик ёки жисмоний шахснинг акциядорлик жамиятининг устав фондига муайян ҳисса қўшганидан гувоҳлик берувчи, акция эгасининг мазкур жамият мулкидаги иштирокини тасдиқловчи ҳамда унга дивидендлар олиш ва одатда бу жамиятни бошқаришда қатнашиш ҳуқуқини берувчи, амал қилиш муддати белгиланмаган қимматли қоғозлардир.

Акциялар чиқариш тўғрисидаги қарор акциядорлик жамияти муассислари томонидан ёки акциядорларнинг умумий йиғилиши томонидан қабул қилинади.

Сотиб олинган акция уни чиқарган акциядорлик жамиятига, башарти бу нарса жамият уставида назарда тутилмаган бўлса, сотилиши мумкин эмас.

5-модда. Облигациялар

Облигациялар уларнинг эгаси пул маблағлари берганлигини тасдиқ этувчи ва қимматли қоғозларнинг белгиланган қийматини уларда кўрсатилган муддатда қайд этилган фоиз тўланган ҳолда, башарти облигацияларини чиқариш шартларида ўзгача қоидалар назарда тутилмаган бўлса, қоплаш мажбуриятини тасдиқловчи қимматли қоғозлардир.

Қуйидаги турлардаги облигациялар чиқарилади:

республика ички заёмларининг ва маҳаллий заёмларнинг облигациялари;

корхоналарнинг облигациялари.

Облигациялар оддий ва ютуқли, фоизли ва фоизсиз (мақсадли), эркин муомалада юритиладиган ёки муомала доираси чекланган қилиб чиқарилиши мумкин.

Мақсадли облигацияларнинг реквизити облигациялар қайси моллар (хизматлар) учун чиқарилган бўлса, шу молларни (хизматларни) акс эттиради.

Республика ички заёмларининг ва маҳаллий заёмларнинг облигациялари тақдим этувчига тегишли қилиб чиқарилади.

Республика ички заёмларининг ва маҳаллий заёмларнинг облигацияларини чиқариш тўғрисидаги қарор тегишинча Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан қабул қилинади.

Қарорда эмитент, облигацияларни чиқариш шартлари ва уларни жойлаштириш тартиби белгилаб қўйилиши лозим.

Корхоналарнинг облигациялари мулкчиликнинг барча шаклига мансуб корхоналар томонидан чиқарилиши мумкин.

Облигациялар уларнинг эгаларига корхона бошқарувида қатнашиш ҳуқуқини бермайди.

Корхоналарнинг ва акциядорлик жамиятларининг облигацияларини чиқариш тўғрисидаги қарор тегишинча маъмурият ва ижроия органи (бошқаруви) томонидан қабул қилинади ҳамда баённома билан расмийлаштирилади.

Корхоналарнинг облигацияларини эмитентларнинг устав фондини шакллантириш ва тўлдириш учун, шунингдек уларнинг хўжалик фаолияти билан боғлиқ зарарларни қоплаш учун чиқаришга йўл қўйилмайди.

Акциядорлик жамиятлари чиқарилган барча акциялар ҳақи тўлиқ тўланганидан кейингина устав фонди миқдорининг 20 фоизидан кўп бўлмаган суммада облигациялар чиқаришлари мумкин.

Мулкчиликнинг бошқа шаклларига мансуб корхоналарда облигациялар чиқариш суммасининг миқдорларини Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги белгилаб беради.

6-модда. Хазина мажбуриятлари

Ўзбекистон Республикасининг хазина мажбуриятлари — уларнинг эгалари бюджетга пул маблағлари берганликларини тасдиқловчи ҳамда бу қимматли қоғозларга эгалик қилишнинг бутун муддати давомида қайд этилган даромадни олиш ҳуқуқини берувчи тақдим этувчига тегишли қимматли қоғозлар туридир.

Хазина мажбуриятларининг қуйидаги турлари чиқарилади:

узоқ муддатли — беш йил ва ундан кўпроқ муддатга мўлжалланган хазина мажбуриятлари;

ўртача муддатли — бир йилдан беш йилгача муддатга мўлжалланган хазина мажбуриятлари;

қисқа муддатли — бир йилгача бўлган муддатга мўлжалланган хазина мажбуриятлари.

Узоқ муддатли ва ўртача муддатли хазина мажбуриятларини чиқариш тўғрисидаги қарор Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинади.

Қисқа муддатли хазина мажбуриятларини чиқариш тўғрисидаги қарор Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан қабул қилинади.

Хазина мажбуриятларини чиқариш тўғрисидаги қарорларда даромадларни тўлаш ва мажбуриятдаги қарзларни тўлаш шартлари белгилаб қўйилади.

7-модда. Депозит сертификатлари

Депозит сертификатлари — бу пул маблағлари — омонат қўйилгани тўғрисидаги, омонатчи ёки унинг ҳуқуқий ворисининг белгиланган муддат тугаганидан кейин омонат суммасини ва унга тегишли фоизларни олишга бўлган ҳуқуқини тасдиқловчи банк — эмитент гувоҳномасидир.

Депозит сертификатларини чиқариш ва уларни рўйхатдан ўтказиш қоидаларини Ўзбекистон Республикаси Марказий банки белгилайди.

8-модда. Векселлар

Векселлар уларда кўрсатилган муддат келганда вексель берувчи муайян пул суммасини вексель эгасига (вексель олувчига) сўзсиз тўлаши лозим бўлган мажбуриятдан гувоҳлик берувчи қимматли қоғоздир.

Векселлар хазина ва тижорат, оддий ва юбориладиган векселларга бўлинади.

Векселларни чиқариш ҳамда уларни рўйхатдан ўтказиш қоидаларини Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан биргаликда белгилайди.

II БОБ. ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАРНИ ДАВЛАТ РУЙХАТИГА ОЛИШ, МУОМАЛАГА ЧИҚАРИШ

9-модда. Қимматли қоғозлар муомаласи

Қимматли қоғозлар муомаласи деганда уларни сотиб олиш ва сотиш, шунингдек Ўзбекистон Республикаси қонунларида назарда тутилган, қимматли қоғозлар эгаси алмашинувига олиб келадиган бошқа ҳаракатлар тушунилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида қимматли қоғозларни (депозит сертификатлари ва векселлардан ташқари) муомалага чиқариш ҳамда уларни рўйхатдан ўтказиш қоидаларини Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги тасдиқлайди.

Давлат рўйхатидан ўтказилган ҳамда белгиланган тартибда рўйхат рақамини олган қимматли қоғозларнинггина Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чиқарилишига ва муомалада бўлишига йўл қўйилади.

Давлат рўйхатидан ўтказилмаган қимматли қоғозларни чиқариш ғайриқонуний ҳисобланади ва бу ҳол эгасидан уларни, мазкур қимматли қоғозларни сотишдан тушган пулни тортиб олиб қўйилишига ва бой берилган наф қопланишини ҳисобга олган ҳолда инвесторларга қайтариб берилишига сабаб бўлади.

Бирон-бир эмитент чиқарган акцияларнинг 35 ёки ундан ортиқ фоизининг ёхуд акциядорлар овозларининг 50 фоиздан ортиғини таъминловчи акцияларнинг бир шахс ёки бир бирининг мол-мулкини назорат қилувчи шахслар гуруҳи томонидан сотиб олиниши Ўзбекистон Республикасининг монополияга қарши сиёсатни амалга оширувчи ваколатли органининг олдиндан розилигини олишни талаб этади.

Мазкур талабнинг бузилиши битимни ҳақиқий эмас деб эътироф этилиши учун асос ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикасининг монополияга қарши сиёсатни амалга оширувчи ваколатли органи бир бирининг мол-мулкини назорат қилувчи субъектларни эътироф этишнинг тартиби ва қоидаларини белгилаб қўяди.

Қимматли қоғозларнинг эгалари сақлаб туриш мақсадида уларни пул ўтказиш йўли билан ҳисобга олиш ва сотиш (депозитарий) учун компьютерли телекоммуникацион тизими бор ихтисослашган муассасаларга ишониб қўйишлари мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси республика сарҳадларидан ташқарида бўлган эмитентлар чиқарган қимматли қоғозларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида муомалага киритишнинг умумий қоидаларини, ҳар йилги меъёрлари ва тартибини белгилаб қўяди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномалар бўйича мажбуриятларини ҳисобга олган ҳолда Ўзбекистон Республикасининг ҳуқуқий тасарруфи остида бўлган эмитентлар томонидан чиқарилган ёки чиқариш мўлжалланаётган қимматли қоғозларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарида муомалага чиқаришнинг ҳар йилги меъёрлари ва тартибини белгилаб қўйишга ҳақлидир.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги республикада рўйхатга олинган қимматли қоғозларнинг ягона давлат реестрини юритади ҳамда уларнинг рўйхатини мунтазам эълон қилиб боради.

10-модда. Қимматли қоғозлар эмиссияси

Қимматли қоғозлар эмиссияси уларни дастлабки эгалари (инвесторлар) — юридик ва жисмоний шахсларга сотиш йўли билан қимматли қоғозларни муомалага чиқаришдир.

Эмиссия:

акциядорлик жамияти таъсис этилиб, акциялар унинг муассислари ўртасида жойлаштирилган тақдирда;

акциядорлик жамиятининг дастлабки устав сармояси (фонди) миқдори акциялар чиқариш йўли билан кўпайтирилган тақдирда;

юридик шахслар, давлат томонидан, давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари томонидан заём сармояси облигациялар ва бошқа қарз мажбуриятлари чиқариш йўли билан жалб этилган тақдирда амалга оширилади.

11-модда. Эмиссия тўғрисидаги ахборот

Қимматли қоғозларни чиқарувчи эмитент, шунингдек у билан келишиб туриб қимматли қоғозларни дастлабки эгаларига сотувчи инвестиция муассасалари ҳар бир харидорга мазкур қоғозларни харид этиш пайтига қадар сотиш шартлари ва эмиссия рисоласи билан танишиб чиқиш имкониятини таъминлашлари шарт. Эмиссия рисоласи эмитент тўғрисидаги, сотишга ҳавола этилаётган қимматли қоғозлар ҳақидаги, қимматли қоғозларни чиқариш тартиби тўғрисидаги маълумотларни ҳамда харидорнинг мазкур қимматли қоғозларни сотиб олиш ёки бундай хариддан воз кечишга қарор қилишига таъсир этиши мумкин бўлган бошқа хил ахборотларни акс эттиради.

Эмиссия рисоласини чиқариш, уни рўйхатга олиш тартибини, шунингдек эмиссия рисоласида эълон қилиниши шарт бўлган маълумотлар рўйхатини Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги белгилайди. Банклар учун банкларнинг эмиссия рисолаларида қамраб олиниши лозим бўлган маълумотлар рўйхатини Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Ўзбекистон Республикаси Марказий банки билан келишиб туриб белгилайди.

Очиқ ёзилиш учун ҳавола этилаётган қимматли қоғозларнинг эмиссия рисоласини эмитент қимматли қоғозларни рўйхатга олувчи органга тақдим этади ва у рўйхатга олингандан сўнг мазкур қимматли қоғозларга ёзилиш бошланишидан камида ўн кун олдин матбуот органларида, шунингдек фонд биржасининг махсус нашрида албатта эълон қилиниши керак.

Очиқ ёзилиш учун ҳавола этилаётган акциялар, корхоналарнинг облигацияларини чиқаришга оид ахборотларда бирон бир ўзгаришлар юзага келган ҳолларда қимматли қоғозларни чиқарувчи эмитент содир бўлган ўзгаришлар тўғрисидаги хабарни мазкур қимматли қоғозларга ёзилиш бошлангунга қадар эълон қилмоғи керак.

Акциялар, корхоналарнинг облигацияларини чиқаришга оид эълон қилинган ахборотда нотўғри маълумотлар аниқланган тақдирда рўйхатга олувчи молия органи бу қимматли қоғозларни чиқарувчи эмитент тегишли ўзгартишлар киритмагунга қадар уларни жойлаштиришни тўхтатиб туриш ҳуқуқига эга.

Қимматли қоғозларни чиқариш тўғрисидаги эмиссия рисолалари рўйхатга олинмагунга қадар қимматли қоғозларни оммавий ахборот воситаларида реклама қилиш тақиқланади.

12-модда. Эмитент фаолияти тўғрисидаги ахборот

Эмитент ўзининг молия-хўжалик аҳволи ва фаолиятининг натижалари тўғрисида жамоатчиликка ҳар йили камида бир марта ахборот бериши (матнда бундан кейин йиллик ҳисобот деб юритилади) шарт.

Йиллик ҳисобот ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 1 апрелидан кечикмай эълон қилинади ҳамда эгаси ёзилган акциядорларга ва рўйхатга олувчи молия органига юборилади.

Йиллик ҳисоботда эмитент тўғрисидаги қуйидаги маълумотлар қамраб олинади:

унинг олдинги йилги хўжалик фаолияти натижалари тўғрисидаги ахборот;

молиявий аҳвол тўғрисида аудитор тасдиқлаган маълумотлар, шунингдек олдинги йилги баланслар ва аудиторнинг ҳисоботи;

қўшимча чиқарилган қимматли қоғозлар тўғрисидаги асосий маълумотлар;

мансабдор шахслар шахсий таркибидаги асосли ўзгаришлар.

Эмитент ўз хўжалик фаолиятида содир бўлган ҳамда қимматли қоғозларнинг қийматига ёки улар юзасидан олинадиган даромадлар миқдорига таъсир этувчи ўзгаришлар, хусусан:

қимматли қоғозларга бўлган ҳуқуқлардаги ўзгаришлар тўғрисидаги;

мансабдор шахслар шахсий таркибидаги ўзгаришлар тўғрисидаги;

эмитентнинг банкдаги счётлари хатланганлиги тўғрисидаги;

соғломлаштириш ҳаракатлари (эмитентнинг молиявий ҳолатини соғломлаштиришга қаратилган тадбирлар мажмуи амалга оширилганлиги) бошлангани тўғрисидаги;

эмитент фаолияти қайта ташкил этилганлиги, тўхтатиб қўйилганлиги ёки тугатилганлиги тўғрисидаги;

фавқулодда ҳолатлар оқибатида эмитент мол-мулкининг камида 10 фоизи нобуд бўлгани тўғрисидаги;

фавқулодда ҳолатлар оқибатида эмитент мол-мулкининг 10 фоиздан ортиқ миқдорида эмитентга нисбатан даъво қўзғатилганлиги ҳақидаги;

устав фонди ёки эмитент асосий ва муомала воситалари қийматининг 50 фоизидан ортиқ миқдорда кредит олингани ёки қимматли қоғозлар эмиссия қилингани тўғрисидаги ахборотларни икки кун ичида рўйхатга олган молия органига юбориши, шунингдек ўзгаришларга оид ахборотларни эълон қилиши шарт.

Башарти эмитент акциялари фонд биржасида муомалада юрса, у бундай ахборотни биржага кўрсатилган муддатда тақдим этиши шарт.

Эмитент ўзи ҳақида қимматли қоғозлар қийматига ёки улар юзасидан олинадиган даромад миқдорига таъсир этиши мумкин бўлган нотўғри маълумотлар эълон қилингани муносабати билан беш иш куни мобайнида бу маълумотларни тузатиш чораларини кўриши шарт.

13-модда. Эмиссиянинг турлари

Қимматли қоғозларни муомалага чиқариш (эмиссия) қуйидаги кўринишларда амалга оширилиши мумкин:

оммавий эълон бермай, реклама кампанияси ўтказмай туриб, эмиссия рисоласини эълон қилмасдан ва рўйхатдан ўтказмасданоқ олдиндан маълум, чекланган миқдордаги инвесторлар ўртасида хусусий йўсинда жойлаштириш;

эмиссия рисолаларини эълон қилиб ва рўйхатдан ўтказиб туриб инвесторларнинг миқдорини чекламаган ҳолда очиқ савдосини ўтказиш.

Юқорида айтиб ўтилган ҳолларнинг ҳар бирида Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги эмиссияларнинг энг кам ва энг кўп миқдорларини белгилаб беради.

14-модда. Герб йиғими ва давлат божи

Қимматли қоғозларни муомалага чиқаришни ва эмиссия рисолаларини рўйхатдан ўтказиш пайтида герб йиғими ундириб олинади, кейинги ҳар бир олди-сотди битими вақтида томонларнинг ҳар биридан давлат божи олинади, йиғим ва бож миқдори ва тўлаш тартиби Ўзбекистон Республикаси қонунлари билан белгилаб қўйилади. Бошқа бирон бир йиғим ва бож (биржа йиғими ва божларидан ташқари) ундириб олишга йўл қўйилмайди.

15-модда. Қимматли қоғозларни тарқатиш

Эмитентлар ўзлари чиқарган қимматли қоғозларни мустақил равишда, ширинкома эвазига банклар, инвестиция компаниялари, молия брокерлари орқали сотиш ҳуқуқига эга.

Инвестиция компаниялари эмитент билан келишиб туриб қимматли қоғозларни қуйидаги шартларда чиқаришга кафил ва ташкилотчи бўлишлари мумкин:

кейинчалик бошқа инвесторларга сотиб юбориш мақсадида чиқарилган барча қимматли қоғозларни қайд этилган баҳосида ўз ҳисобидан сотиб олиш;

чиқарилган қимматли қоғозларнинг белгиланган муддат давомида чет инвесторлар ўртасида жойлаштирилмай қолган қисмини ўз ҳисобидан сотиб олиш.

Инвестиция компаниялари ва молия брокерлари эмитентлар билан қимматли қоғозларни уларнинг тарқатилмай қолган қисмини сотиб олиш мажбуриятини зиммага олмай туриб чет инвесторларга сотиш тўғрисида эмитент номидан дистрибьютер шартномалари тузишлари мумкин.

16-модда. Қимматли қоғозлар бозори қатнашчилари

Қимматли қоғозларни чиқарувчи эмитентлар, инвесторлар ва инвестиция муассасалари қимматли қоғозлар бозори қатнашчилари ҳисобланадилар.

Қимматли қоғозлар эмитенти — қимматли қоғозларни чиқарувчи ва улар юзасидан қимматли қоғозларнинг эгалари олдида ўз номидан мажбуриятга эга бўлган юридик шахс ёки давлат органидир.

Инвестор — қимматли қоғозларни ўз номидан ва ўз ҳисобидан сотиб олувчи фуқаро ёки юридик шахсдир. Ажнабий фуқаролар ва юридик шахслар чет эл инвестициялари тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқ Ўзбекистон Республикасидаги қимматли қоғозлар бозорида инвесторлар сифатида иштирок этишлари мумкин.

Инвестиция муассасаси Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқ тузилган юридик шахс бўлиб, у қимматли қоғозлар билан боғлиқ фаолиятини асосий фаолият тариқасида амалга оширади.

III БОБ. ФОНД БИРЖАСИ

17-модда. Фонд биржаси тушунчаси

Фонд биржаси фаолиятининг алоҳида соҳаси қимматли қоғозларнинг бир маромда муомалада бўлишининг зарур шарт-шароитини таъминлаш, уларнинг бозор баҳосини (қимматли қоғозларга бўлган талаб ва таклиф ўртасидаги мувозанатни акс эттирувчи нархларни) белгилаш ва уларга доир маълумотларни керагича тарқатиш, қимматли қоғозлар бозори қатнашчиларининг касб маҳоратини юқори даражада сақлаб туриш бўлган ташкилотдир.

Фонд биржаси ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикаси қонунларига, биржа уставига ҳамда қимматли қоғозлар билан боғлиқ юмушларни амалга оширишнинг ички қоидаларига амал қилади.

18-модда. Фонд биржаларини рўйхатга олиш

Фонд биржаси (мол-фонд биржасининг ёки валюта биржасининг фонд бўлими) Ўзбекистон Республикаси Қонунларига мувофиқ рўйхатдан ўтказилади ва у биржа фаолиятини қимматли қоғозлар билан юритиш учун лицензия олади. Биржа фаолиятини қимматли қоғозлар билан юритиш учун лицензия олмаган ташкилотлар бундай фаолиятни юритишга ҳақли эмас.

Мол-фонд биржалари ва валюта биржаларида мустақил таркибий бўлинма ва мустақил бўлмаган таркибий бўлинма сифатида фонд бўлимлари ташкил этилиши мумкин. Фонд бўлимлари ўз фаолиятларида фонд биржаларига қўйиладиган барча талабларга амал қиладилар.

19-модда. Фонд биржасининг муассислари ва аъзолари

Қимматли қоғозлар муомаласини амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатномаси (лицензияси) бўлган юридик ва жисмоний шахслар фонд биржаси муассислари бўлишлари мумкин.

Биржада брокерлик ўрнини сотиб олган юридик ва жисмоний шахслар, шу жумладан ажнабий юридик ва жисмоний шахслар фонд биржасининг (мол-фонд биржаси ёки валюта биржаси фонд бўлимининг) аъзолари бўлишлари мумкин.

Фонд биржаси аъзоларининг миқдорини биржанинг бошқарув органлари тартибга солиб турадилар.

Давлат ҳокимияти ва бошқарув, прокуратура ва суд органлари, уларнинг мансабдор шахслари ва мутахассислари фонд биржаси аъзолари бўлишга ҳақли эмаслар.

Фонд биржаси аъзолари қимматли қоғозлар муомаласини амалга ошириш учун рухсатномаларга эга бўлган ҳамда инвестиция муассасаси мақомини олган тақдирдагина олди-сотдига қўйилади.

Брокерлик ўрнини сотиб олган жисмоний шахс уни маҳаллий давлат ҳокимияти органларида рўйхатдан ўтказганидан ва банкда ҳисоб-китоб счети очганидан кейингина олди-сотдига қўйилиши мумкин.

20-модда. Биржа амаллари қоидалари

Қимматли қоғозлар билан бўладиган биржа амаллари қоидаларини биржа бошқарувининг юқори органи тасдиқлайди.

Қоидаларда қуйидагилар назарда тутилмоғи лозим:

мазкур биржада қимматли қоғозлар олди-сотдиси принциплари;

биржа олди-сотдиси қатнашчиларининг таркиби ҳамда уларга бўлган талаблар мажмуи;

биржа йиғилишлари ўтказиладиган жой ва вақт тўғрисидаги ахборот;

қимматли қоғозларни биржа олди-сотдисига чиқариш тартиби;

биржа битимларининг хусусиятлари;

мижозларнинг брокерларга берадиган топшириқларининг (буйруқларининг) турлари;

олди-сотдини ташкил этиш;

битимларни рўйхатдан ўтказиш ва расмийлаштириш тартиби;

қимматли қоғозлар муомаласини амалга ошириш чоғида фойдаланиладиган шартномалар, ҳисоботлар, буюртмалар, хабарномалар ва биржа билан боғлиқ бошқа ҳужжатлар шаклларининг намуналари.

21-модда. Битимларни тузиш тартиби

Фонд биржаси биржа олди-сотдиси вақтида битимлар тузишнинг, битимларни текшириб кўришнинг ва улар юзасидан ҳисоб-китоб қилишнинг тартибини мустақил равишда ишлаб чиқади ва тасдиқлайди. Фонд биржалари ва фонд бўлимлари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишиб олинган қимматли қоғозлар муомаласи битимларини амалга ошириш низомлари ва ички қоидалари, фонд биржаси устави (фонд бўлими тўғрисидаги Низом) асосида амалга оширадилар. Фонд биржасидаги амалларни унинг аъзоларигина амалга ошира оладилар.

22-модда. Фонд биржаси қоидалари

Фонд биржаси:

инвестиция муассасаларининг биржа аъзолигига кириши учун зарур энг кам мажбурий талабларни белгилашга;

биржа олди сотдиларида биржа аъзолари вакилларининг малака талабларини белгилаб қўйишга;

биржа йиғилишларини чақириш ва ўтказишга;

эксперт, малака ва баҳолаш комиссиялари, маслаҳат ва маълумотнома берувчи шўъбалар ҳамда уларнинг ишлаши учун керакли бошқа муассасалар, шунингдек қимматли қоғозлар муомаласини амалга оширишдаги низоларни ҳал қилиш учун ҳакамлик комиссиялари таъсис этишга;

ўз уставига мувофиқ биржа аъзолари учун кириш ва жорий бадаллар белгилашга ва уларни биржа аъзоларидан ундириб олишга, битимларни рўйхатга олганлик, техник хизмат кўрсатганлик учун, доимий ва бир галги мижозлардан биржада бўлганлик учун ҳақ белгилашга ва ундириб олишга, шунингдек биржа устави, биржа йиғилишлари қоидалари бузилганлиги учун ва рўйхатдан ўтганликда олинадиган йиғим вақтида тўланмагани учун жарима ва пенялар ундириб олишга;

биржа буклетлари, маълумотномалари, тўпламларини чоп этишга;

назорат этувчи органларнинг қонунга хилоф хатти-ҳаракатлари устидан суд тартибида шикоят қилишга ҳақлидир.

23-модда. Фонд биржаси фаолиятини пул билан таъминлаш

Фонд биржаси фаолиятининг пул таъминоти:

фонд биржаси акциялари ва пайларини сотиш ҳисобидан;

фонд биржасидаги брокерлик ўринларини сотиш ҳисобидан;

фонд биржаси аъзолари мунтазам тўлаб борадиган аъзолик бадаллари ҳисобидан;

биржа битимларини рўйхатдан ўтказишда олинадиган йиғимлар ҳисобидан;

қимматли қоғозлар муомаласида воситачилик қилганлик учун олинган ширинкома ҳисобидан;

биржа уставида назарда тутилган ахборот хизмати ва бошқа хил хизматлар кўрсатишдан келган даромадлар ҳисобидан амалга оширилиши мумкин.

Биржа даромадлари унинг фаолиятини кенгайтириш ва такомиллаштириш билан боғлиқ сарф-харажатларни қоплашга йўлланади.

24-модда. Фонд биржаси фаолиятини тўхтатиш

Фонд биржаси фаолияти:

муассислар умумий йиғилиши қарорига биноан;

суд органларининг қарорлари асосида тўхтатилади.

IV БОБ. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

25-модда. Қимматли қоғозлар муомаласи устидан назоратни йўлга қўйиш

Қимматли қоғозларни чиқарувчи эмитентларнинг мажбуриятлари юзасидан жавобгарлик уларнинг ўз зиммасида бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги фонд биржасига биржа фаолияти давомида қонунлар ва биржа устави талабларига риоя этилишини назорат қилиб боришга ваколатли бўлган ҳамда биржанинг бошқарув органлари мажлисларида (йиғилишларида) ва олди-сотдиларда ҳозир бўлиш ҳуқуқига эга бўлган ўз вакилини тайинлайди.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги қонунлар, ўзи берган рухсатномаларда (лицензияларда) белгилаб қўйилган шартлар бузилган тақдирда қуйидаги чораларни кўриши мумкин:

қимматли қоғозлар эмиссияси ва муомаласини тўхтатиб ёки чеклаб қўйиш;

қимматли қоғозлар эмиссиясига, қимматли қоғозлар билан боғлиқ воситачилик фаолияти юритишга берилган рухсатномани (лицензияни) тўхтатиб қўйиш ёки бекор қилиш;

қимматли қоғозларни чиқарувчи эмитентлар, инвестиция муассасалари ва биржалар фаолиятини тўхтатиб қўйиш тўғрисида суд органларига илтимоснома киритиш.

26-модда. Давлат бошқарув органлари ва ўзга органларнинг қонунга хилоф хатти-ҳаракатлари ва қарорлари устидан шикоят қилиш

Давлат бошқарув органлари ва ўзга органларнинг қимматли қоғозларни чиқариш ва муомалада юритишга тааллуқли қонунга хилоф хатти-ҳаракатлари ҳамда қарорлари устидан суд тартибида шикоят қилиниши мумкин.

27-модда. Халқаро шартномалар

Башарти Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида қимматли қоғозлар ва фонд биржаси тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунларидагидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, у ҳолда халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

Қонун лойиҳасига доир таклиф ва мулоҳазаларингизни қуйидаги манзилга юборишингиз мумкин:

Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш қўмитаси. Телефонлар: 39-82-83, 39-87-90.

ҚОНУН ҲАММА НАРСАДАН УСТУН БЎЛИШИ КЕРАК. КИМ БЎЛИШИДАН ҚАТЪИ НАЗАР—У КАМБАҒАЛМИ ЁКИ БОЙМИ, МАНСАБДОРМИ, ЙЎҚМИ, ҚОНУН ОЛДИДА БАРОБАР БЎЛИШИ ЛОЗИМ!.. ЮРТ ФАРОВОНЛИГИ УЧУН МЕҲНАТ ҚИЛСАНГИЗ—РАҲМАТ! ҚОНУННИ БУЗДИНГИЗМИ, ВАТАН БОЙЛИГИНИ ЎҒИРЛАДИНГИЗМИ, ЖАВОБ БЕРИНГ!

Ислом КАРИМОВ

ВАТАН КЎНГЛИМИЗДА БЎЛСА...

ИҚТИСОДИЙ ФАРОВОНЛИК ВА МАЪНАВИЙ КАМОЛОТ МАНЗИЛИГА ТЕЗРОҚ ЕТИБ БОРАМИЗ, ДЕЙДИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БОЖХОНА ҚЎМИТАСИНИНГ РАИСИ ГЕНЕРАЛ ЎРАЙИМЖОН АБДУҒАНИЕВ.

Байроқ, туғро, армия каби божхона ҳам давлат мустақиллигининг белгиси бўлиб, мана шу юрт эгаси эканимизни тасдиқлайди. Ўзбекистон давлат божхона қўмитасининг раиси Ўрайимжон Абдуғаниев билан суҳбатимиз ана шу мавзуга бағишланди.

— Мустақил давлатимизнинг мустақил божхонаси ташкил топганига икки йил тўляпти. Ўзбекистон истиқлолга эришиши биланоқ мазкур хизматнинг тузилгани бежиз эмас эди. Шундай экан, божхона, унинг тарихи, бугуни ва эртаси ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Ҳозир божхона деганда кўпчилик республикамиздан ғайриқонуний равишда ташқарига олиб кетилаётган мол-маҳсулотларни ушлаб қоладиган идорани тушунади. Аслида бу божхонага юклатилган вазифанинг бир қисми, холос. Бу ҳам — вақтинчалик. Эрта-эндин бозорга тўлиқ ўтилиб, пештахталаримиз озиқ-овқату саноат моллари мўл-кўл бўлгандан сўнг бундай ортиқча ташвишларга ҳам ҳожат қолмайди. Шунда биз эҳтиёжимиздан ортиқча мол ва маҳсулотларни сотиш учун чет мамлакатлардан харидор излайдиган бўламиз. Шундай кунлар узоқ эмас. Юзлаб қўшма корхоналар, турли фирма ва ширкатлар ҳозирданоқ маҳсулот бера бошлади. Президентимиз Ислом Каримов Швейцарияда «Фонд форуми» йиғилишида айтганидек, 1995 йилга бориб биз нефть ишлаб чиқаришда эҳтиёжимизни қондириб, ортиқчасини четга сота бошлаймиз. Нефть бугун олтиндан ҳам қимматроқ бойлик. Олтин ва пахтамизнинг қадри жаҳонга машҳур, табиий газдан кам жойимиз йўқ, мева-чеваларимизни қайта ишлашни йўлга қўйиб олсак — шунинг ўзи оламжаҳон валюта деган гап. Хўш, шунча бойлиги бор давлат халқининг эртанги куни фаровон бўлишига шак-шубҳа бўлиши мумкинми?

Афсуски, янги жамият, янги тузумга, бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги пайтда вақтинча тақчилликдан фойдаланиб, бойлик орттириш, сариқ чақа эвазига ватаннинг миллиардлаб сўмлик бойлигини четга сотиб юборишга уринаётган диёнатсиз кимсалар ҳам йўқ эмас. Таассуфки, бундай кимсалар орасида катта-катта лавозимни эгаллаб турганлар ҳам учрайди.

Бугунги кундаги асосий вазифамиз ягона давлат бож сиёсатини ўтказиш, республиканинг иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш, қурол-яроғ, ўқ-дори, портловчи ва наркотик моддалар контрабандасига қарши кураш самарадорлигини ошириш, шунингдек, тақиқланган буюмларнинг қонунга хилоф равишда олиб келиниши ҳамда моддий ва маданий бойликлар олиб чиқиб кетилишининг олдини олиш, белгиланган тартибда бож йиғиш, солиқ ва бошқа йиғимларни республика бюджетига вақтида ўтказиб туришдан иборат.

Божхона барча даврларда, масалан, Темур даврида ҳам мавжуд бўлган «Бож» сўзи арабча бўлиб, ўлпон, солиқ тўлаш маъносини билдиради. Мамлакатлардан мамлакатларга, бир вилоятдан бошқасига ўтилаётганда, шаҳар ва қишлоқлар бозорларида савдогарлар бож тўлаган. Бизда божхона хизмати Чор Россияси Ўрта Осиёни босиб олганидан то 1991 йил сентябригача марказ ихтиёрида бўлиб, республикага бир чақалик фойда келтирмаган.

— Божхона қандай иқтисодий наф келтирмоқда?

— Шу йилнинг биринчи ярмидагина 11 миллиард сўмлик бож тўлови қайд этилди, шундан 5 миллиард сўмдан ортиғи давлат бюджетига тушди. Мусодара қилинган моддий бойликлар 2 миллиард 20 миллион сўмликни ташкил этди. Яқин келажакда асосий ишимиз давлат ғазнасига бож тўловлари туширишдан иборат бўлиб қолади. Бу ўринда ҳозир айрим ривожланган мамлакатларда божхона давлат бюджетининг 20-30 фоиз даромадини бераётганини эсласак, қўмитамизнинг мустақил ватанимиз учун аҳамияти нақадар катта эканини ҳис этамиз.

Бироқ собиқ Совет республикаларининг кўпчилигида иқтисодий инқироз ҳукм сураётган бугунги кунда республикамизнинг ички истеъмол бозорини ҳимоя қилиш, мол ва моддий бойликлар ташиб кетилишининг олдини олиш осон кечмаяпти. Бир ярим йил мобайнида 28,5 мингта ана шундай қонунбузарлик қайд этилди, яъни олиб кетилаётган мол ва маҳсулотлар ушлаб қолинди. 23 мингдан ортиқ қонунбузар маъмурий жавобгарликка тортилди, шундан 1200 нафари, минг афсуски, тузуккина лавозимдаги кишилардир. Масалан, шу йил Ленинобод вилоятидаги «Ленинобод» давлат хўжалиги бош муҳандиси Ш. Ашуров 11 июлда 73-55 ЛБМ номерли «ГАЗ-53» машинасида 4 тоннадан ортиқ бензинни Сирдарёдан Тожикистонга олиб кетаётганида ушланди. Текширишлардан маълум бўлишича, у «Ховос» темирйўл станцияси ёнилғи омбори мастери Г. Вафиев билан ҳар литри 60 сўмдан, жами 3 миллион 600 минг сўмлик ёнилғи сотиб олиш тўғрисида келишиб олган. Шунча ёнилғини цистернада Тожикистонга жўнатилган ҳужжати йўқлиги учун маҳсулотни Ховосга қайтаришган, бу ердан эса автомашиналарда ташиб олишга қарор қилинган.

Республика мелиорация ва сув хўжалиги вазирлиги Наманган вилоят насос станциялари бошқармаси Уйчи ишлаб чиқариш участкасининг бошлиғи Р. Тоштанов бошлиқ бир гуруҳ ишчилар сув қурилиш ишларини бир чеккага йиғиштириб қўйиб, мол савдосига киришиб кетишган экан. Улар Қирғизистонга 113 бош қўй-қўзи олиб кетаётганда ушланди.

«Самарқандсувқурилиш» трестига қарашли 16-дўкон мудираси Баҳрамова 160 қоп гуручни қассоб З. Шодиевга кўтара пуллаган. Бу маҳсулот Тожикистонга олиб кетилаётганда ушлаб қолинди. Ҳозир аҳолига талон билан сотилаётган озиқ-овқат маҳсулотларини енг ичида гумдон қилаётган шундай савдо ходимлари, афсуски, кўп учрамоқда. Юқори идораларда уларнинг ҳомийлари топилаётгани эса янада афсусланарлидир. Масалан, «Жиззахшартномасавдо» ҳудудий бирлашмаси бош мутахассиси Толиб Мирзаев 1993 йил 10 июлда Андижон ёғ-мой комбинатидан олинган 19 минг 774 килограмм совунни ҳар донасини 50 сўмдан пуллаш мақсадида «Маз» автомашинасида Қозоғистоннинг Еттисой туманига келтириб, харидорлар ҳовлисига туширмоқчи бўлиб турганда Жиззах вилояти божхоначилари томонидан ушланди. Вилоят ҳокимлиги ҳузуридаги нархлаш комиссияси мусодара қилинган совунни халққа сотиш учун «Ўрда» акционерлик жамиятига топшириш ҳақида қарор чиқарган бўлишига қарамай, Жиззах шаҳар ҳокимлигининг хатига мувофиқ маҳсулот «Жиззахшартномасавдо»га, яъни қонунбузарликда қўлга тушганларга қайтариб берилган.

— Контрабандага қарши кураш божхонанинг муҳим вазифаларидан бири, дедингиз...

— Худди шундай. Турли қурол-яроғ, портловчи ва наркотик моддалар, қимматбаҳо металлар, тарихий ва маданий қимматга эга бўлган буюмларнинг мамлакатга келтирилиши ва олиб кетилишига қарши аёвсиз кураш ходимларимизнинг асосий вазифасидир. 1992 ва 1993 йилнинг биринчи ярмида божхона қоидалари 919 марта бузилгани, 298 марта контрабанда йўли билан турли ашёларни ташиб кетишга уриниш ҳолатлари аниқланди. Ўзбекистон жиноят мажмуасининг тегишли бандига мувофиқ 162 жиноий иш қўзғатилди. 700 миллион сўмликдан ортиқ валюта, заргарлик буюмлари, қимматбаҳо металл ва бошқа моддий бойликлар мусодара қилинди. Жиноятчилардан 29 та турли ўқотар қурол, 13 та совуқ қурол, 2 минг 756 дона ўқ-дори тортиб олинди. Гиёҳванд моддаларни сақлаш ва жўнатиш бўйича 85 ҳолат аниқланиб, жами 15,5 тоннадан ортиқ наркотик модда ушлаб қолинди. Шунча заҳар-заққум белгиланган манзилга етиб борганида, ўнлаб одамларнинг ёстиғини қуритиши, соғлиғига жиддий зарар етказиши мумкин эди.

— Яқинда Президентимиз давлатлар ўртасида мол айирбошлаш, яъни бартер операцияларини тартибга солиш тўғрисида фармон чиқарди. Бу фармоннинг божхона фаолияти учун аҳамияти ҳақида гапириб берсангиз.

— Биласизми, бу биз учун жуда муҳим ҳужжатлардан бири бўлди. Чунки бартер усули бизда иқтисодий муносабатларнинг ўзаро фойдали йўл-йўриғи эмас, балки айрим ҳолларда дардисар бир нарсага айланиб қолган эди. Буни қаранг корхона, ташкилот ва хўжаликларда амалга оширилган мол айирбошлаш бўйича 336 ҳолат танлаб текширилганда, ҳужжатларга асосан республикамиздан 6 миллиард 729 миллион сўмлик мол ва маҳсулот четга олиб чиқиб кетилгану, бор-йўғи 2 миллиард 137 миллион сўмлик мол ва маҳсулот ҳамда пул келтирилган, холос. 4 миллиард 532 миллион сўмлик ёки бу бойликнинг 68 фоизи қани? 1993 йилда Андижон, Қашқадарё, Наманган, Жиззах, Сурхондарё вилоятларига 2 миллиард 601 миллион сўм қайтиб келмаган.

Энг ачинарлиси шуки, биз пахта толасини гилам, телевизор ва ҳатто сигаретга алмаштиришгача бориб етдик. Юқоридаги фармон мана шундай зараркунандачиликка чек қўяди.

— Жаноб генерал, кичик ва қўшма корхоналар республика иқтисодида муҳим ўрин эгаллайди. Бироқ беш қўл баробар эмас, деганларидек улар орасида ҳам...

— Дилимдаги гапни айтдингиз. Ташкил этилаётганда тоғ-тоғ олтин ваъда қилиб, корхона муҳри қўлига теккач, дастурда ваъда қилинган маҳсулот ўрнига республикамизда ишлаб чиқарилаётган ёки етиштирилаётган мол ва маҳсулотларни четга пуллаш билан шуғулланаётган қўшма корхоналар оз эмас. Бундай корхоналарнинг фаолияти Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги томонидан етарлича назорат қилинмаяпти. Гапим қуруқ бўлмасин: Тошкентдаги «Арлосар» деб аталмиш фирма директори Р. Абдураззоқов Туркманистонга Газ-66 11 маркали иккита янги машинани ғайриқонуний равишда жўнатаётганда Самарқанд вилоятида ушлаб қолинди. 11 миллион сўмлик бу машиналар мусодара қилинди, материаллар Булунғур туман прокуратурасига топширилди.

«Ўзавтотранс» концерни бўлинмаларига қарашли автомашиналардан айрим ҳолларда юкларни ғайриқонуний равишда четга олиб чиқиб кетишда фойдаланилаётгани етмагандек, концерн ҳузурида ташкил этилган «Ихтисоб ЛТД» номли масъулияти чекланган жамият қонунбузарликда мутлақо масъулияти чекланмаган бўлиб чиқди: унинг «ишбилармон»лари темирйўл орқали 5 миллион сўмликдан ортиқ сабзавот консерваларини Екатеринбургга жўнатаётганида Самарқанд божхоначилари томонидан ушланди. Бунинг устига, «Ўроқ ва болға» ҳамда Килдон консерва заводлари маҳсулотининг нархи анча пасайтириб сотиб олинган экан.

— Божхона қўмитаси олдида турган муаммолар ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз.

— Бугунги бозор иқтисодиётига ўтиш даврида муаммосиз идоранинг ўзи бўлмаса керак. Қадрлар бобида қийналяпмиз, уларни ўзимиз тайёрлаяпмиз. Чунки республикамизда ҳали божхоначи тайёрлайдиган ўқув юрти йўқ. Ана шундай институт очишимиз лозим. Божхона лабораторияси ташкил этиляпти, уни жиҳозлаш учун валюта керак. Учинчиси — божхона кодекси лойиҳаси олий кенгаш муҳокамасига киритилса, айни муддао бўлур эди. Чунки кодекс биз учун қонун, йўл-йўриқ, кундалик хатти-ҳаракатларимиз дастури сифатида жуда-жуда зарур. Ҳозир айрим ҳолларда эски қонун-қоидалар асосида ишлашга тўғри келяпти. Республикамизда 42,5 минг километр чегара йўллари бор. Автомобиль йўлларида 140 та, темирйўл вокзалларида 39 та, аэропортларда 20 та ва дарё портларида 2 та божхона пости бор. Шулардан 26 таси усти очиқ пост, 50 таси вагончаларда жойлашган. Буларни мен нолиб эмас, балки ходимларимиз қандай қийин шароитда иш олиб бораётганидан хабардор қилиш мақсадида айтаяпман.

— Газетхонларга тилагингиз?

— Саволингизга жавоб беришдан аввал «Правда» газетасининг шу йил 21 июль сонида чиққан «Шафтоли мавсуми» деган мақолани тилга олмоқчиман. Унда туғилган юрти — Россияга бориб, икки йил бошпана тополмай сарсон бўлиб яна Фарғонага қайтиб келган рус аёли номидан Президент Ислом Каримовга, унинг оқилона сиёсатига раҳмат айтилган. Буни айрим ғаламисларнинг Москванинг собиқ Иттифоқ етакчи газетаси орқали уч-тўрт йил Ўзбекистонга нисбатан роса бузғунчилик ҳаракатини авж олдириб, қўлидан ҳеч иш келмагач, Президентимиз сиёсатига тан бериши деб тушундим мен. Энг муҳими — шу сиёсат туфайли юртимизда тинчлик, осойишталик, нисбатан тўкинлик. Тилагим — мана шу улкан неъматни қадрлайлик, буюк мақсад йўлида жипслашайлик.

Айтишларича, Темур давлатидан битта игна ҳам бесўроқ олиб кетилган эмас экан. Иншооллоҳ, бугун маълум маънода бобомиз Темур давлатию тартибларига қайтмоқдамиз. Шундай кунларда беш бармоғини оғзига тиқаётган айрим кимсаларга инсоф, диёнат тилагим келади. Расулуллоҳ саллоллоҳу алайҳи васаллам мана бундай лутф қилган эканлар: «Динор ва дирҳамга ҳамда бахмал ва кимхоб кийимларга ўзини қул қилганлар тубан тушиб, сендан тиланадилар. Агар берсанг — сендан рози, бермасанг норози бўладилар... одам боласи икки водий тўла мол-дунёси бўлса ҳам, мол-дунё тўла учинчи водийни орзу қилгайдир. Унинг қорнини фақат тупроқ тўлдира олгайдир. Тўймайдиган нафсдан асрагин»

Яна бир тилагим — ҳар бир фуқаромиз қалбида ватан туйғуси, миллат ғурури уйғонса ва жўш урса. Шунда иқтисодий фаровонлик ҳам, маънавий камолот ҳам тезлашар эди.

Суҳбатдошлар:
Ҳ. ОЛИМЖОНОВ,
П. НИШОНОВ.
(ЎзА).

МИЛИЦИЯ ОЛИЙ МАКТАБИ:
МАСЪУЛИЯТ ЯНАДА КУЧАЙТИРИЛДИ

БАРЧА Олий ва ўрта билим юртларидаги каби айни кунда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Олий мактаби биноси олди ҳам абитуриентлар ва уларнинг ота-оналари билан гавжум.

Аввалги йилларга нисбатан бу йил Олий мактаб зиммасига янада каттароқ масъулият юкланган. Негаки, авваллари бизга олий маълумотли милиция ходимларининг асосий қисмини Россия ва МДҲ давлатларидаги олий ўқув юртлари етиштириб берарди. Эндиликда бу олий ўқув юртларида тарбияланадиган ҳар бир мутахассис учун фалон пул тўлашимиз керак. Шунинг учун Ички ишлар вазирлигининг Олий мактаби республикамизда бу соҳа мутахассисликларини тарбияловчи таянч илм маскани бўлиб қоляпти. Бу йил Олий мактабга учта ихтисослаштирилган мутахассислик бўйича абитуриентлар қабул қилиняпти.

1. Жиноят қидирув идоралари учун мутахассислар;
2. Иқтисодий жиноятлар билан курашиш учун мутахассислар;
3. Терговчилар идоралари учун мутахассислар.

Маълумки бу йил республикамиздаги барча Олий ўқув юртлари абитуриентларини тест синови асосида қабул қилишга ўтди. Ички ишлар Олий мактаби улардан фарқли равишда 4 та фандан имтиҳон ўтказяпти.

а) Давлат ва ҳуқуқ асослари;
б) Ўзбекистон тарихи;
в) Тил ва адабиёт (иншо);
г) Жисмоний тайёргарлик.

— Бизнинг Олий мактабга абитуриентлар қабул қилишнинг тест услубига ўтишга ҳожат йўқ, — дейди кириш имтиҳонлари комиссиялари раиси, мактаб бошлиғининг биринчи муовини, милиция полковниги Р. Магдеев. — Негаки, бизда абитуриентни қабул қилиш бошқа олий ўқув юртларидан фарқли ўлароқ бир йил олдин бошланади. Яъни абитуриент кириш имтиҳонларини топширишгача, бир қанча довонлардан ошиб келади. Жумладан, улар ички ишлар бўлимларида шу касбга лаёқатлилиги маълум муддатда текширилади. Табобат кўригидан ўтказилади. Уларнинг уй шароитлари ҳам ҳисобга олинади. Ўғил болаларнинг бўйи 170 см, қиз болалариники эса 165 смдан паст бўлмаслиги керак ва ҳоказолар. Шундай бўлишига қарамай, ҳозир бир ўринга 3 та абитуриент тўғри келяпти.

Олий мактабга милиция ходимлари 25 ёшидан, фуқаролар эса 23 ёшидан қабул қилинар экан. Бу йилги абитуриентларнинг 80 фоизи фуқаролар экан. Қизлар ҳам ҳар йилгига нисбатан кўпроқ — 70 нафар. Магдеевнинг айтишича, бу йил қизларни синов тарзида қабул қилишга маълум фоиз ўрин ажратилган. Негаки, ички ишлар фаолиятида фақат аёлларга хос бўлган ҳодисалар, воқеалар ҳам учраб туради. Айниқса, ўзига хос шарқ урф одатларига эга бўлган бизнинг юртда. Шунинг учун ҳам қабул қилинаётган қизларнинг ярмидан кўпроғи ўзбеклар бўлишига эътибор берилаётган экан.

Биз бу ерда Ички ишлар вазирлигининг ўқув юртларини бошқариш бўлими раҳбари, милиция подполковниги Ҳасан Ҳикматов ва Олий мактабнинг криминалистика кафедраси бошлиғи, милиция полковниги Темур Айдаров билан Олий мактабдаги мавжуд муаммолар хусусида суҳбатлашдик. Уларнинг эътироф этишича, авваллари милиция ходимлари малака ошириш учун Россия ва МДҲ давлатларининг мактабларига юборилар экан. Эндиликда эса барча оғирлик республикамизнинг ягона ИИВ Олий мактабига тушаётир. Малака ошириш факультетидаги жуда катта кўламли иш бор йўғи ўнта мутахассиснинг зиммасига юклатилган. Бундан ташқари Олий мактаб экспертчи (аввал фақат Волгоградда тайёрланган), ДАН, жиноятнинг олдини олиш бошқармалари, ўқув аудиториялари учун мутахассислар тайёрлаб бериш керак. Республикамизда шу мутахассисликларга эҳтиёж катта. Олий мактаб эса ягона. Демак, қўшимча кафедралар очиш лозим. Ўз навбатида қўшимча ўқув аудиториялари, катта маблағ, айниқса, юқори малакали мутахассислар керак. Олий мактабда эса бор йўғи 70 фан номзоди, 12 фан доктори ва профессорлар фаолият кўрсатяпти. Ўйлаймизки, Олий мактабнинг мавжуд муаммолари бартараф этилиб, мутахассислар етиштириш кўлами кенгаяди. Мустақил Ўзбекистоннинг тезроқ қад ростлашида ушбу мактаб етиштириб барган мутахассисларнинг ҳиссаси катта бўлади.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Боғдод тумани Ички ишлар бўлими ходимларининг жиноятчилик ва тартиббузарликка қарши курашиш, унинг олдини олиш борасида ибратли ишларни амалга оширишларида милиция фахрийларининг тажрибалари қўл келмоқда. Айни пайтда туман милицияси ходимлари билан шу соҳага ўз умрини бағишлаган меҳнат фахрийлари ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатилган.

СУРАТДА: туман Ички ишлар бўлими бошлиғи, милиция подполковниги Фарҳоджон Акромов уруш ва меҳнат фахрийси, истеъфодаги зобит Абдураҳим Қирғизбоев хонадонида.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

Жаҳон 24 соат ичида

АСРЛИКДА ЯНА БИР КУН

Помирнинг чагара яқинидаги қишлоғидан қуролли кишилар Афғонистонга олиб кетган Россия ва Қозоғистоннинг беш чегарачиси Афғонистонда яна бир тунни ўтказди.

Россия Федерацияси чегара қўшинлари штабидан РАТА—ТАСС мухбирига хабар қилишларича, Афғонистон 12 август куни кечга яқин асирларни қайтариб бериш ҳақидаги ваъдасининг устидан чиқолмади. Шунга қарамай, Тожикистонда расмий сафарда бўлган Афғонистон Ислом Республикаси Ташқи ишлар вазири Ҳидоят Амин Арсалла бу «нохуш воқеа»нинг тезроқ ҳал этилиши тарафдори эканини билдирди. Журналистлар билан норасмий суҳбат чоғида у ўзи раҳбарлик қилаётган делегация «гаровга олинганлар қайтарилмагунича Душанбедан ҳеч қаерга кетмайди», деди.

ЯПОНИЯНИНГ ҲАРБИЙ ХАРАЖАТЛАРИ

Ўтган ҳафтада тузилган, олти партия вакилларидан иборат Япония Вазирлар Маҳкамаси келгуси йилда ҳарбий харажатлар учун 900 миллиард иен (тахминан 8,2 миллиард доллар) маблағ ажратди.

Жорий йилдаги каби келгуси йил ҳам Япония ҳарбий харажатларининг ўсиш мароми 1,95 фоизни ташкил этади.

Ҳарбийларнинг келгуси йилги харажатлар ўсиш маромини 3 фоиз қилиб белгилаш ҳақидаги талабини рад этган Бош вазир Морохито Хокосава маҳкамаси 1993—1997 йилларда учинчи дунё мамлакатларининг ривожланиши учун 70—75 миллиард доллар маблағ сарфлашни режалаштирмоқда.

ИХТИЛОФ ЗУРАЙИШИ МУМКИН

Америка Қўшма Штатларининг Жанубий Корея билан биргаликда «Илчи фокс лэнс» ва «Тим спирит» ҳарбий машқларини ўтказишга қарор қилиши АҚШ-Шимолий Корея мулоқотига салбий таъсир этади ва яқинда имзоланган ўзаро баёнотнинг амалга ошишини хавф остида қолдиради.

КХДРда нашр қилинаётган икки марказий рўзнома АҚШни шундан огоҳ этди.

«Илчи фокс лэнс» ҳарбий машқлари бир ҳафтадан сўнг яъни Пхеньян ва Вашингтон вакилларининг навбатдаги учрашуви арафасида бошланади. «Тим спирит» машқларини эса 1994 йил бошида ўтказиш режалаштирилган.

ЗАРБА ҚАЧОН БЕРИЛАДИ?

Бутрос Ғолийнинг расмий вакили БМТ қароргоҳида журналистлар билан учрашув чоғида «сербларнинг Босния ва Герцеговинадаги қароргоҳларига илк зарба бериш Босниядаги махсус вакил Т. Столтенбергнинг таасиясига биноан, Хавфсизлик Кенгаши билан маслаҳатлашилгач, БМТ Бош котибининг шахсан қарори асосида амалга оширилади. Ҳаводан зарба беришнинг амалий режаси НАТО билан келишиб олинади», деди.

ИШТИРОКЧИЛАР САФИ КЕНГАЯДИ

Исроил билан икки томонлама тинч музокараларда Фаластин делегацияси номидан Фаластин Озодлик Ҳаракати иштирок этади.

Иорданиянинг пойтахти Аммон шаҳрига етиб келган Фаластин делегацияси раҳбарларидан бири — Файсал ал-Ҳусайний журналистларга шуни маълум қилди.

Шу пайтгача Исроил Фаластин Озодлик Ҳаракатини расман тан олмай, у билан мулоқотга киришишдан бош тортиб келарди. Яқин Шарқда тинчлик жараёни ҳамраислари — АҚШ билан Россия араб—исроил музокараларига Иордания, Ливан, Сурия ва Фаластин делегациясини таклиф этди. Музокараларни жорий йилнинг охирги ойида Вашингтонда ўтказиш тавсия қилинмоқда.

ЭРОННИНГ ТАЛАБИ

Эрон Ташқи ишлар вазирлиги ўтган пайшанба куни Арманистон ҳукуматига жўнатган баёнотида «Озарбайжоннинг босиб олинган ҳудудларидан Арман ҳарбий кучларини зудлик билан олиб чиқиб кетишни» талаб қилди.

Баёнотда арман қуролли кучларининг тажовузкорона ҳаракатлари қораланади. Эрон чегаралари яқинидаги ҳарбий ҳаракатларга чек қўйилмас экан, «Эрон бетараф бўлиб қололмайди», дейилади ҳужжатда.

• *Республика Давлат мукофотига номзодлар*

Ҳалим Саййид — ўзбек журналистларининг кенжа авлодига мансуб, иқтидорли ёшлардан. «Оила ва жамият» газетида бўлим мудири бўлиб ишлайди. Ўнлаб очерк, мақола ва суҳбатлар муаллифи.

Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофотига номзодлар сафида Ҳалим Саййид ҳам бор. Қуйида сиз унинг «Соғлом авлод учун» мавзуидаги туркум мақолаларидан бирини ўқийсиз.

• Публицистика

ҚУЛОҚ ТУТИНГ КЎНГИЛДАГИ ЭНГ СОФ ТИЛАККА

Биз янги жамият қурмоқчимиз. У қандай жамият бўлади? Кўнгилдаги энг соф тилакка қулоқ тутсангиз, шундай жавоб беради — дунёдаги энг одил, энг маърифатли ва тараққий этган қудратли жамият! Бу жамият энг яхши саналган жамиятларнинг инсоний жиҳатларини жамлаб яралади. Ва у, албатта, боболаримиз, хусусан, Абу Наср Фаробийнинг «Фозил одамлар шаҳри» асарида тасвирланган гўзал жамиятни ўзига байроқ қилиб олади. У жамиятни моддиюнчилар шу пайтгача «хаёлий» (утопия) деб атаб келдилар. Лекин ўзларининг қурган жамиятлари маҳсулини эса кўриб турибмиз. Ўша шаҳарда ҳамма ўқиган, маърифатли, доно, фозил. Фозил инсон бўлишга интилиш — илмга, маърифатли бўлишга, ўзни танишга интилишдир.

Лекин қарийб 130 йил мутеликда яшаган Ўзбекистонда яратилган ўша жамиятнинг асоратлари ҳали ҳам йўқ эмас. Янги жамият қуриш билан бирга эски касалликлардан фориғ бўлишимиз зарур. Зеро эски асоратларни тугатмай соғлом жамият қуриш мушкул.

«Ҳозир янги уй қурмай, эскисини бузиб бўлмайди», деган ўринли гап ишлатиляпти ва бунинг учун чоралар кўрилаяпти. Хўш, бу уй қай тарзда қурилаяпти? Яна бир масала, статистиканинг хабарига қараганда, аҳоли сони йил сайин ошиб боряпти. Бу ўсиш ўша пайтдаги одамлар фаоллиги ёки лоқайдлигини ҳам кўпайтириб бораверади. Фозил жамият қурмоқчи бўлган халқ иқтисодий қийинчиликлар даврида масаланинг айнан мана шу жиҳатига жиддий эътибор бериши зарур. Одамнинг қорни тўқ, усти бут бўлсагина у маърифат, илм ҳақида ўйлай бошлайди.

Худди шу муаммо ҳақида фикр юритар эканмиз, бўлажак ва биз истаяжак жамият осмонидан айни кунга — ерга тушиб, шунингдек, умумийликка берилмай, Ўзбекистоннинг маълум бир хўжалиги мисолида жамият ҳақидаги фикрларимизни давом эттирамиз. Чунки, ирмоқларсиз дарё бўлмайди. Ирмоқлар ҳам ирмоқчалардан иборат. Ирмоқчалар дарёнинг қудратига қудрат, сувига мусаффолик олиб кириши мумкин. Дарё оқаверади. Фақат ирмоқлардаги ўзгаришларга қараб дарё сувининг кам ё кўплиги, мусаффолиги ўзгариб боради.

Таъбир жоиз бўлса, давлат ёки жамоа хўжаликлари Ўзбекистон деб аталмиш катта дарёнинг ирмоқчаларидир. Уларни Ўзбекистон ўз бағридан юлиб ташламайди, демакки, ҳамма бир бутун. Бирлик эса ўз ҳаётига бефарқ қарамайди.

Самарқанд вилоятидаги шундай хўжаликлардан бирига кириб борар эканман, хаёлимдан ана шундай фикрлар ўтди: Мақсад эса аён...

Кўпгина чўл жойларида янги ерлар ўзлаштирилиб, хўжалик майдони кенгайтирилиб, кўпаётган аҳоли шу ерларга жойлаштирилиши мумкин. Лекин шундай хўжаликлар ҳам борки, уларнинг ҳудудида ўзлаштириладиган ернинг ўзи йўқ. Олдимдаги муаммони ечиш учун Тайлоқ туманидаги Саидназаров номли давлат хўжалигини танлаганим ҳам бежиз эмас. Бу жойларда илгари ҳам бўлганман. Шароити билан ҳам танишман. Ернинг ҳар бир қаричи ҳисобда. Хўжалик узумчилик, боғдорчилик, сабзавотчилик ва чорвачиликка ихтисослашган.

Хуллас, статистика маълумотларига ишониш учун хизмат сафаримдаги биринчи ишни қишлоқ кенгашидан бошладим. Айрим жиҳатларга батафсил тўхталишимиз азиз ўқувчиларни зериктирмас деб ўйлаймиз.

Аҳоли сони ростдан ошяпти. Давлат хўжалигида 7 қишлоқ бўлиб, уларда 10700 нафар одам яшайди. Ўртача йиллик туғилиш 400 та, ўлим 45 та. Демак, аҳолининг йиллик соф ўсиши — 355 жон. Бу 355 кишини боғча, мактаб, уй-жой ва албатта, иш билан таъминлаш керак, дегани. Тўғри, «ризқ-насибасини ўзи билан берган бўлади», қабилидаги гаплар билан ўзимизча бу муаммони «енгиб» кетишимиз мумкин. Лекин бу «енгиш» тараққий этаётган мамлакат учун ҳамма вақт яхши натижа беравермайди. «Ҳисобсиз дунё бўлмайди», дея бежиз айтишмаган, донолар.

Масалага янада чуқурроқ сингиймиз, яъни хўжаликдаги энг кичик оилани мисол тариқасида оламиз. 1935 йилда бир оила юзага келган эди. Улардан шу кунгача 2 фарзанд, 15 нафар невара ва 12 нафар эвара дунёга келибди. Орадан қарийб 60 йил вақт ўтгач, бир жуфтлик 33 кишига кўпайган (бир киши — насл бошловчиси оламдан ўтган). Соф кўпайиш эса 32 кишини ташкил қилади. Бу саноғимиз ўта жўн бўлса-да, ўлимга нисбатан туғилишнинг кўплиги, яъни аҳоли ўсаётганлигининг яққол далилидир.

Келинг, яна аввалги саволимизга қайтамиз. Хўжалик ҳар йили 355 хонадонга ер-жой бера оладими? Хўп, айтганингиздек икки йил, борингки, ўн-йигирма йил ер берар. Лекин биз 10-12 йил яшамаймиз-ку. Қолаверса, хўжалик ери резинка эмаски уни чўзиб, кенгайтириб бўлса. Экин экиладиган ер майдони ҳам халқ эҳтиёжини қондирадиган даражадан торайиб кетмаслиги лозим. Хўш, нима қилиш керак?

Шаҳар шароитини ўрганиб сезасизки, бу ерлар ҳам бир пайтлар қишлоқ — экин экиладиган хўжаликлар бўлган. Бу ҳақда кексалар, «фалон мавзенинг ўрнида бодомзор (ёки) ўрикзор бор эди», деб доим эслаб туришади. Одамларнинг кўпайиши сабаб ўша жойларда ҳам уй-жой барпо этилган. Аҳоли нуфузи ортгани сари уйларнинг қаватлари ҳам кўпайиб борган. Ҳозир эса 11 қаватли иморатлар қурилаяпти.

Биз ҳикоя қилаётган хўжалик аҳолисига ҳозирча ер бериляпти. Уй қуришга қурби етмаганларга мўлжаллаб қурилган хўжалик марказидаги икки қаватли уй-жой эгаларига топшириш арафасида. Аҳоли ўсиб бораркан, бу ерда 4-5 қаватли иморатлар қуриш ҳам эҳтимолдан холи эмас. Бу ҳол шаҳарнинг аломати эмас, давр, шароит, қисқаси ҳаёт эҳтиёжи. Хўжаликдаги бу ҳаракатнинг илгарироқ бошланишига сабаб, унинг ҳозирги раҳбари Ислом Усмоновнинг ўша пайтдаги қурилиш бўйича директор ўринбосари вазифасида ишлаганлиги ва у ўз касбининг фидойиси эканлиги билан ҳам боғлиқдир. Аҳолини уй-жой билан таъминлаш ишсизликнинг олдини олиш дегани эмас, албатта. Илгари бригада ерида 50 нафар деҳқон ишлаган дейлик. Қўшимча меҳнат кучига зарурат сезмаса кўпайган аҳоли қаерда ишлайди деган ҳақли савол туғилади. Шу ўринда яна шаҳарга мурожаат қилсак айни муддао бўларди. Шаҳар шароитида турли завод ва фабрикаларнинг қурилганлиги ишсизликнинг олдини олади. Халқ маҳсулот ишлаб чиқаради ва маҳсулотнинг сифатига қараб жаҳон бозорига чиқади. Жаҳон бозорига чиқиш учун маҳсулот тараққиёт талабларига жавоб бериши керак. Гап келиб тараққиётга тақалади.

Шу ўринда биз ҳам Японияга мурожаат қилишни лозим топдик.

У ерда аҳоли кун сайин ўша борди. Завод-фабрикалар қурила бошланди. Иморатлар қавати кун сайин ошди. Хом ашё асосан четдан келтирилади. Бунинг учун пул керак, ақча топиш учун эса жаҳон бозорини эгаллаш лозим эди. Жаҳон бозорини ўзиники қилишнинг бош омили эса маҳсулотнинг сифати бошқаларникидан яхшилиги, нархининг бозордаги ўзга давлат қўйган нархдан пастлигидадир. «Японияни шундай ҳаракатлар қилишга мажбур қилган сабаб — жойнинг торлиги» деган киши хато қилмайди. Лекин жойимиз кенг деб бепарво, беғам юриш эса яхши эмас. Чунки, бугун бўлмаса эртага уларнинг аҳволига тушишимиз муқаррар. Шунинг учун улардан ўрнак олиб ишларни режалаштирсак келажак авлод олдида юзимиз ёруғ бўлади. Давлатимиз ҳам тараққий этади.

Ўзбекистон ростдан ҳам бой ўлка. «Ватанимиз бой бўлса нега иқтисодий қийинчиликларга дуч келяпмиз?» деган гаплар ҳам тез-тез қулоққа чалиниб қолади.

Хўш, Японияда нима бўлганди? Ушбу фикрни мазкур хўжалик аҳолиси ҳам айтиши мумкин. Чунки уларда турли хил ноз-неъматлар етиштирилади. Аммо, иқтисодий жиҳатдан нолимаса-да, мақтанолмайди ҳам. Асосий сабаб, у жаҳон бозори пештахтасига тайёр маҳсулот қўя олмайди. Боиси оддий, шу пайтгача бутун Ўзбекистон каби у ҳам хом ашё базаси эди.

Аммо хўжалик раҳбарлари талай ишларни амалга оширишга улгуришмоқда. Аввало 3 минг тоннагача мева-сабзавот ва боғ маҳсулотларини сақлашга мўлжалланган улкан совуқхона қурилиб ишга туширилди. Узумнинг майбоп навлари учун май заводи бор. Унинг бағрида консерва заводи ҳам ишлаб турибди. Хўжалик шартли банкаларга ўз белгисини қўйиб илк бор катта бозорга чиқарди. Ҳозир бу заводни алоҳида ажратиш ва йилига 15 млн. шартли банка ишлаб чиқариладиган корхонани йўлга қўйиш учун ишлар бошланган.

САНДВИК қўшма корхонаси Италиядан келтирилган ускунани қуритиш мавсумида ишга туширади. Унда мева, сабзавот ва узум қуритилади. Буларни лойиҳалаштириш давридаёқ раҳбарият мутахассис тайёрлаш учун бир гуруҳ ёшларни ўқишга йўллади. Уларнинг аксарияти ҳозир шу цехларда ишлашяпти.

Хўжаликнинг асосий етиштирадиган маҳсулотларидан бири узум. Узумдан майиз, шарбат, мураббо ва май тайёрланади. Унинг шу пайтгача хом ашёлиги шунда эдики, май ва майиз тайёрлангач, сув текинга олиб кетиларди. Ҳозир шарбат тайёрлаш ва шишалаш цехи ишга тушди — яна бир тайёр маҳсулот хўжалик белгиси билан жаҳон бозорига чиқа бошлади. Қайси қишлоққа эътибор берманг, қурилишлар авжида. Қурилиш учун ғишт ҳам хўжаликнинг ўз ғишт заводида тайёрланади.

Ҳали қилинадиган ишлар бир талай. Ахир, бу ерда донғи кетган майизлар тайёрланади. Бу маҳсулот эса ҳамма жойда талаш. Майиз қуритиш жойининг ёнида қутилаш цехи қуриб, яна бир маҳсулотни турли гўзал шаклларида бозорга чиқарса бўлади.

Узумнинг суви олингач, чувбориси данаги билан бирга молхоналарга тарқатилади. Узум данагини қорамол ошқозони ҳал қила олмайди. Аниқланишича, узум данагидан жаҳон бозорида жуда қиммат турадиган ёғ ажратиб олиш мумкин. Демак, бундай мой ишлаб чиқарувчи мослама ҳақида ҳам ўйлаб кўриш лозим бўлади.

Директор Ислом ака шу кунларн сутни қайта ишлаш мосламасини излаб юрибди. Хўжаликнинг чорваси ҳам бор. Сут, қатиқ, пишлоқ, қаймоқ ишлаб чиқариб халқни таъминлаш мумкин. Мавжуд етти қишлоқнинг олтитаси газлаштирилибди. Охиргисини шу йил тугатиш арафасида. Янги ишга тушаётган корхоналар хўжаликдаги кўпаётган аҳолини иш билан таъминлаяпти. Ҳозир хўжалик марказидаги қишлоқда 704 ўринли замонавий типдаги мактаб қуриляпти. У янги ўқув йилида ишга тушиши керак. Қисқаси, бир хўжалик мисолида кўрдикки, Ўзбекистон ростдан ҳам бой ўлка. Фақат бу бойликлардан унумли фойдаланилса кифоя.

Ҳалим САИИИД.

• *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* •

ОЛМАОТАДАН КЕЛГАН «ОЛТИН» ВА «КУМУШЛАР»

Олмаотада бўлиб ўтган халқаро дзюдо мусобақасида вакилларимиз муваффақиятли қатнашдилар. Улар тўртта «олтин», иккита «кумуш» ва тўртта «бронза» медалини қўлга киритишди.

Ушбу мусобақада ҳамюртларимиз билан бирга Хитой, Эрон, Россия, Қирғизистондан келган полвонлар иштирок этдилар. Дастлабки «олтин»ни жамоамизга 86 кг оғирликда беллашувга чиққан тошкентлик Армен Богдасаров олиб келди. Сўнгра чирчиқлик Дмитрий Соловьёв (95 кг), қизларимиздан тошкентлик Мария Головиздина (50 кг), наманганлик Неля Қиёмова (65 кг) шоҳсупанинг энг юқори поғонасига кўтарилдилар. Сурхондарёлик Рустам Эргашев ва самарқандлик Олимжон Маҳмарасулов «кумуш» медаль билан тақдирланишди. Чирчиқлик Адҳам Жамолов (65 кг), қашқадарёлик Одил Хушвақтов (71 кг), самарқандликлар Максим Васильев (95 кг) ва Алиса Хунафина ғолиблик шоҳсупасининг учинчи поғонасидан жой олишди. Терма жамоамиз ушбу мусобақага Нусрат Валиев ва Гулмурод Сиддиқовлар мураббийлигида тайёрланишган эди. Энди вакилларимиз Осиё ўйинларига ҳозирлик кўришяпти.

БИЛЛУР СОВРИН ВОРИСЛАРДА

БАҲОРДА бошланган «Пахтакор-79» хотираси биллур совринн учун кураш 11 август куни ниҳоясига етди. Финал учрашувидан тўрт кун олдин «Нурафшон» — «Пахтакор», «Сўғдиёна» — «Навбаҳор» жуфтликлари ярим финалда ўз кучларини синаб кўришганди. Бухоронинг «Нурафшон» ва Тошкентнинг «Пахтакор» жамоалари ўртасидаги беллашув томонларнинг кескин кураши остида ўтди. Шундай бўлишига қарамай «Пахтакор» ҳужумчиси Шуҳрат Мақсудов томонидан киритилган ягона тўп ушбу учрашув тақдирини ҳал қилди. Иккинчи жуфтлик беллашувида эса кутилмаган натижа қайд қилинди. Ушбу турнирнинг ўтган йилги ғолиби — Наманганнинг «Навбаҳор» жамоасининг йирик ҳисобда мағлубиятга учраши мухлисларни ҳайратга солди. Жиззахликлар «Навбаҳор» дарвозасига жавобсиз бешта тўп киритдилар. Шундан учтасини жамоанинг янги вакили, МҲСКда унчалик ўйини қовушмаган истеъдодли ҳужумчи Фурқат Эсонбоев дарвозага аниқ йўллади. Шундай қилиб финалга «Пахтакор» ва «Сўғдиёна» жамоалари йўлланма олишди. Финал учрашуви марҳум пахтакорчи Николай Куликов ўйнаган ва камол топган «Янгиер» жамоаси ўйингоҳида ўтказилди. Бундан буён ҳам финал учрашуви марҳум пахтакорчилар камол топган юртда, ўйнаган ўйингоҳида ўтказилишига қарор қилинди. Учрашувни томоша қилишга марҳум пахтакорчилар — Чумаков, Загуменных, Чуркин, Собиров, Агишевларнинг оила аъзолари ҳам ташриф буюришди.

Жамоа хотирасига бағишланган тадбир шу куни тонгда Алишер Навоий номли миллий боғда Ўзбекистон Футбол федерацияси томонидан худойи оши беришдан бошланган эди. Соат саккизда Футбол федерацияси ходимлари, журналистлар, мутахассислар, спортчилар ва марҳум пахтакорчиларнинг оила-аъзолари Боткин қабристонида бўлиб, улар хотирасига ўрнатилган ёдгорлик ва қабрларга гулдасталар қўйишди. Шундан сўнг улар «Пахтакор» ўйингоҳига йўл олиб, бу ерда ўрнатилган ёдгорлик қошида марҳум пахтакорчиларни сукут сақлаб яна бир зум ёдга олдилар. Соат 10 да марҳум пахтакорчиларнинг оила-аъзолари Ўзбекистон Футбол федерацияси раҳбарияти қабулида бўлишди.

Финал учрашувидан олдин ҳам «Пахтакор-79» жамоаси эсга олинди. Финалчилар марҳум «Пахтакор»дек ҳужумкор ўйин кўрсатишди. Ҳисобни биринчи бўлимда «Пахтакор»нинг истеъдодли ўйинчиси Миржалол Қосимов очди. 62-дақиқада «Сўғдиёна»нинг ярим ҳимоячиси Рустам Аҳмедов жавоб тўпини киритди. Ҳамма энди қўшимча вақт берилишини кутган бир пайтда Эркин Назаров тошкентликларга ғалаба келтирувчи иккинчи тўпни «Сўғдиёна» дарвозасига йўллади. Шундай қилиб бу йилги «Пахтакор» хотираси биллур совринни тошкентликлар қўлга киритишди.

Ж. РАСУЛОВ.
«Халқ сўзи» мухбири.

АҲОЛИ ЭЪТИБОРИГА!

Ўзбекистон Республикаси Давлат суғурта бош бошқармаси хабар қиладики, 1993 йил 1 августидан бошлаб Сиз йўл чипталарини сотиб олар экансиз, давлатлараро, вилоятлараро ва масофаси 50 километрдан ошиқ бўлган вилоят ичидаги масофада қатновчи тайёра, поезд ва автобусга чиқишингиздан бошлаб 500 минг сўмга суғурта қилинган ҳисобланасиз.

ЎЗДАВСУҒУРТА БОШ БОШҚАРМАСИ.

• *Ўқинг қизиқ*

ТАРИХНИНГ ТАКРОРЛАНИШИ

Наполеон 1760 йилда туғилган. Гитлер эса 1889 йилда. Булар ўртасидаги фарқ 129 йил. Наполеон 1804 йилда ҳокимият тепасига келган. Гитлер 1933 йилда. Фарқи 129 йил. Наполеон Россияга 1812 йилда ҳужум қилганди. Гитлер — 1941 йили уруш бошлади. Фарқи 129 йил. Ҳар иккиси ҳам ҳокимият тепасига 44 ёшида ўтирган. Ҳар иккиси ҳам 51 ёшида Россияга ҳужум қилган. Ҳар иккиси ҳам Россияга қарши урушларда шармандаларча мағлубиятга учраган.

Линкольн 1860 йилда АҚШ Президенти бўлган. Кеннеди эса 1960 йилда. Фарқи 100 йил. Ҳар иккиси ҳам жума куни ўлдирилган. Линкольн ўлимидан сўнг Жонсон деган шахс Президент бўлган. Кеннеди ўлимидан сўнг ҳам Жонсон фамилияли шахс президентликка сайланган. Ҳар иккиси АҚШнинг жанубий штатидан, демократ, ҳокимиятга ўтиргунга қадар сенатор бўлишган. Линкольн ўлимидан кейин АҚШ Президенти қилиб сайланган Жонсон 1808 йилда туғилган эди. Кеннеди ўлимидан кейинги Президент Жонсон эса 1908 йилда туғилган. Буларнинг ўртасидаги фарқ ҳам 100 йил. Линкольннинг қотили Уилс 1829 йилда туғилган эди. Кеннедининг тахминан қотили Освальд 1929 йилда туғилган. — фарқи 100 йил. Ҳар иккала қотил ҳам суд бўлгунга қадар ўлдирилган. Линкольннинг Кеннеди номли секретари ўлимидан бир кун олдин эртага театрга борманг, деб илтимос қилган эди. Президент Кеннедининг секретари — Линкольн ҳам унга Даллас штатига қиладиган сафарини кейинга қолдиришни маслаҳат берган эди.

Тўпловчи
Баҳромбек ЯРАШЕВ.

• ФОТОЛАВҲА

ЭРТАК АЙТИБ БЕРАЙМИ?..

Т. ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

БИР ВИЛОЯТ ХАБАРЛАРИ

БИРЛАШМАДА МАКАРОН ЦЕХИ

НАВОИЙ дон маҳсулотлари бирлашмасида макарон цехи ишга туширилди.

РОСТОВ озиқ-овқат машиналари заводида тайёрланган линия қисқа муддатда монтаж қилинди. Янги цех бир сменада 7 тонна маҳсулот тайёрлаш имконини беради. Бунинг учун бирлашмада етарли миқдорда хом ашё бор.

Агар Навоий макаронига талабгорлар сони ошса, ўша заҳотиёқ корхонада қўшимча маҳсулот ишлаб чиқариш имконияти бор.

ЗАР ҚАДРИНИ ЗАРГАР БИЛАДИ

Зарафшон шаҳрида заргарлик заводи қурила бошланди.

ЯНГИ корхонага шериклар жуда кўп эди. Аммо зарафшонликлар АҚШнинг «Евро-Трейд интернешл ЛТД» машҳур корхонаси билан шерикчилик қилишга розилик бердилар. Сабаби у заргарлик соҳасида анча шуҳрат қозонган.

Бўлажак завод қурилишига Навоий кон-металлургия комбинати ва Зарафшондаги Марказий кон бошқармаси муассис бўлиб кирдилар.

М. МАРДИЕВ.

Ўзбекистон Республикаси машина ва жиҳозларнинг техник ҳолатини назорат қилиш бўйича Давлат Бош инспекцияси жамоаси Жиззах вилоят давлат техника назорати инспекцияси бошлиғи

Уралбой МАМАРАҲИМОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлиги жамоаси Фарғона вилояти сув хўжалиги бирлашмаси бошлиғининг ўринбосари

Одилжон СОБИРОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик изҳор қилади.

Ўзбекистон давлат кимё саноати концерни ва унга қарашли корхоналарнинг жамоалари Фарғона «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори А. Абдуллаевга синглиси

Маҳбубахон АБДУЛЛАЕВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон давлат кимё саноати концерни жамоаси Тошкент кимё-технология институтининг Чирчиқ технология факультети декани А. Дадахўжаевга отаси

Турсунхўжа ДАДАХЎЖАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзшартномасавдо» уюшмаси жамоаси бинолардан фойдаланиш бошқармасининг бошлиғи Г. Оруновга отаси

Қўчқор ОРУНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖУРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Сандақрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — С. Муҳиддинов, навбатчи Шодиёр.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г—496. 96096 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди 22.15.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6